

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

ІНІІ інститут культури і мистецтв

Кафедра хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Директор ІНІІ інституту культури і мистецтв
О.А. Устименко-Косоріч
«31» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Хорове аранжування

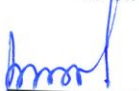
галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

освітня-програма/програми Музичне мистецтво

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
ІНІІ інституту культури і мистецтв
«31» серпня 2020 р.
Голова
О.Ф. Руденко

Розробник: доцент кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання Карпенко Є.В.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

І.П. Заболотний, професор, заслужений діяч мистецтв України

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
0 год.		0 год.	
Практичні, семінарські			
48 год.		12 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
100 год.		136 год.	
Консультації:			
2		2	
Вид контролю: Залік			
Загальна кількість годин – 150			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

«Хорове аранжування» («Хорове диригування») є однією з провідних навчальних дисциплін, що дозволяють майбутньому викладачу хорового диригування та керівнику хору здобути необхідний перелік компетенцій. Метою курсу є набуття студентами навичок з естетично цінного пристосування хорових творів до можливостей конкретного хорового колективу. Вивчення хорового аранжування передбачає усвідомлення теоретичних основ різних видів перекладень хорових творів, набуття навичок перекладень складних багатоголосних творів, практичне опанування способів аранжування одноголосних пісень чи наспівів для однорідного або мішаного складу багатоголосного хору, опанування навичок обробки народної пісні.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Хорове аранжування» забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»:

ЗК 2 – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК 3 – здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; ЗК 4 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 5 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК 6 – здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ФК 1 – здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції;

ФК 2 – усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду;

ФК 3 – здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по аранжуванню та перекладу музики;

ФК 6 – здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти;

Опанування дисципліни «Хорове аранжування» дозволить вільно орієнтуватися в багатоголосній вокальній музиці, знаходити оптимальні рішення щодо пристосування творів до можливостей виконавських колективів, створювати нові хорові партитури на основі одноголосних пісень або інструментальних творів.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Засвоєння курсу «Хорове аранжування» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін: «Теорія музики»; «Хорова література»; «Хорове диригування»; «Хорознавство»; «Хоровий клас»; «Постановка голосу»; «Гармонія»; «Сольфеджіо»; «Аналіз музичної форми»; «Музичний інструмент» відповідно до освітньо – професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, що сприятиме опануванню дисципліни «Хорове аранжування» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

3. Результати навчання за дисципліною

Результати навчання за дисципліною «Хорове аранжування» передбачають оволодіння навичками практичної роботи по перекладенню хорових партитур для

різних складів хору. Дисципліна «Хорове аранжування» сприяє музичному розвитку студентів, формує їх здатність проникати у зміст музичних творів. Створення аранжувань розвиває творчу ініціативу студентів, їх здатність самостійно приймати рішення.

Вивчення дисципліни «Хорове аранжування» передбачає розвиток здатності студента донесення до широкого загалу загальнолюдських та мистецьких цінностей, демократичних та естетичних ідеалів, гуманістичної моралі, національної свідомості засобами музичного мистецтва.

<p>Знання: особливостей стилів, жанрів певної доби, до якої належать музичні твори.</p> <p>Уміння: здійснювати аналіз хорових творів стосовно виявлення виконавських труднощів та визначення можливостей аранжування.</p>	ПРН 4	<p>Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.</p>
<p>Знання: змісту художньої інтерпретації музичного твору, виразних засобів, які використовуються для посилення драматургії твору.</p> <p>Уміння: здійснювати відтворення драматургічної концепції хорового твору, створювати його художню інтерпретацію шляхом створення нового аранжування.</p>	ПРН 5	<p>Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.</p>
<p>Знання: методів аналізу музичних творів та способів аранжування.</p> <p>Уміння: здійснювати творчу та організаційну роботу стосовно збагачення репертуару та апробації нових аранжувань.</p> <p>Комунікація: двостороння взаємодія між керівником хору та його співаками.</p>	ПРН 6	<p>Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p>
<p>Знання: понятійно-категорійного апарату музичного мистецтва;</p> <p>Уміння: використовувати професійну термінологію у процесі впровадження у практику нових аранжувань;</p> <p>Комунікація: двостороння взаємодія між керівником хору або ансамблю та його співаками.</p>	ПРН 7	<p>Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p>
<p>Знання: змісту продуктивних форм взаємодії в закладі сфери культури і мистецтва.</p> <p>Уміння: вибудовувати стосунки співробітництва, реалізовувати взаємодію та діалог.</p> <p>Комунікація: взаємодія з керівництвом, підлеглими, колегами</p>	ПРН 11	<p>Здатність співробітництва, діалогу та реалізації продуктивних форм взаємодії у мистецькому закладі.</p>

<p>Знання: змісту музичного мистецтва, мистецьких цінностей, естетичних ідеалів та національної свідомості.</p> <p>Уміння: розвивати мистецькі цінності, демократичні та естетичні ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість засобами хорового мистецтва.</p> <p>Комунікація: сценічна взаємодія з керівником, іншими артистами та слухачами.</p>	ПРН 12	<p>Здатність розвивати у суспільстві засобами музичного мистецтва загальнолюдські та мистецькі цінності, демократичні та естетичні ідеали, гуманістичну мораль та національну свідомість.</p>
--	---------------	---

4.Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент не тільки опанує методику строгих та вільних перекладень, але й з фантазією та зацікавленістю створює аранжування пісні з супроводом для хору з солістом, перекладення інструментального твору для хору та обробку української народної пісні. Добре розуміє важливість зручного голосоведіння та зручних теситурних умов у новостворених партитурах. Письмові завдання оформлені акуратно.
82 – 89	Студент опанує методику строгих та вільних перекладень, успішно створює аранжування пісні з супроводом для хору з солістом та обробку української народної пісні та інші творчі завдання. Результати композиторської роботи (створення підголосків, вокалізів) не завжди достатньо яскраві. Письмові завдання оформлені акуратно.
74 – 81	Завдання виконані в повному обсязі, голосоведення та теситурні умови створених партій не вступають в протиріччя з нормами гармонії та хорознавства. В той же час творчі завдання виконуються з обмеженим виявленням творчої фантазії. Є незначні недоліки в оформленні контрольних завдань.
64 – 73	Завдання виконані в повному обсязі, голосоведення та теситурні умови створених партій не вступають в протиріччя з нормами хорознавства. В той же час творчі завдання значною мірою виконуються схематично і одноманітно. Є значні недоліки в оформленні контрольних завдань.
60 – 63	Студент в повному обсязі опанує строгі перекладення, проте допускає помилки під час виконання вільних перекладень. Окремі завдання виконані не повністю. Є значні недоліки в оформленні завдань.
35 – 59	Завдання не виконане, або виконане неправильно. Студент не може пояснити помилки та виправити їх. Знання з предмету несистематичні, вміння та навички на низькому рівні.

1 – 34	Завдання не виконане, знання з навчальної дисципліни відсутні.
--------	--

Розподіл балів (залік)

Поточний контроль						Разом	Сума
РОЗДІЛ 1							
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	75	100
Поточний контроль							
12	12	12	13	14	12		
Контроль самостійної роботи						25	
4	4	4	4	5	4		

Т 1, Т 2 ... – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.Засоби діагностики результатів навчання

Засобами та методами демонстрування результатів навчання є поточне оцінювання студентів по практичній роботі (створення та трансформація хорових партитур) та підсумковий залік, який складається з теоретичних питань з хорового аранжування та представлення письмової роботи.

6.Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Перекладення хорових творів для різних складів хору та створення хорових партитур

7.1.Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Перекладення хорових творів для різних складів хору та створення хорових партитур

Тема 1.1. Теоретичні основи хорового аранжування.

Тема 1.2. Вільні перекладення.

Тема 1.3. Аранжування творів для хору з солістом.

Тема 1.4. Обробки народної пісні для хору а капелла.

Тема 1.5. Перекладення інструментальних творів для хору.

Тема 1.6. Ознайомлення з комп'ютерними нотними програмами.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	конс	сп		лек	пр	конс	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Перекладення хорових творів для різних складів хору та створення хорових партитур										
Тема 1.1. Теоретичні основи хорового аранжування.	30	0	14		16	30	0	2		28
Тема 1. 2. Вільні перекладення.	22	0	8		14	22	0	2		20
Тема 1. 3. Аранжування творів для хору з солістом.	28	0	10		18	28	0	2		26
Тема 1. 4. Обробки народної пісні для хору а капелла.	29	0	8	1	20	29	0	2	1	26
Тема 1. 5. Перекладення інструментальних творів для хору.	20	0	4		16	20		2		18
Тема 1. 6. Ознайомлення з комп'ютерними нотними програмами.	21	0	6	1	14	21	0	2	1	18
Разом	150	0	48	2	100	150	0	12	2	136

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Дфн	Зфн
Розділ 1.			
Перекладення хорових творів для різних складів хору та створення хорових партитур			
Тема 1.1. Теоретичні основи хорового аранжування			
1	Предмет хорового аранжування	2	2
2	Роль гармонійного та мелодійного слуху в опануванні хорового аранжування	2	
3	Підбір та гармонізація мелодії на слух.	2	
4	Поняття хорової фактури.	2	
5	Строгі перекладення.	2	
6	Умови зміни хорової фактури.	2	
7	Застосування схем переносу голосів в аранжуванні.	2	
Тема 1.2. Вільні перекладення.			
8	Вимоги до зручного голосоведіння.	2	2
9	Правила спрощення та ускладнення вертикалі.	2	
10	Створення двоголосних партитур.	2	
11	Аранжування для триголосного хору.	2	
Тема 1.3. Аранжування творів для хору з солістом			
12	Принцип поступового розкриття палітри музично-виразних засобів.	2	2
13	Співвідношення теситурних умов соліста і хору.	2	
14	Контрастність тематичного матеріалу.	2	
15	Застосування засобів варіаційного розвитку музичного матеріалу.	2	
Тема 1.4. Обробки народної пісні для хору а капелла			
16	Види народного багатоголосся	2	2
17	Використання музично-виразних засобів українськими композиторами-класиками в обробках народних пісень.	2	
18	Правила заповнення довгих тривалостей та пауз;	2	
19	Вимоги до гармонізації народних пісень.	2	
20	Використання куплетно-варіаційної форми в обробках українських народних пісень.	2	
Тема 1.5. Перекладення інструментальних творів для хору			
21	Прийоми трансформації інструментальної фактури.	2	2
22	Передача мелодії з голосу в голос.	2	
Тема 1.6. Ознайомлення з комп'ютерними нотними програмами			
23	Нотний редактор «Sibelius»	2	2
24	Використання нотних програм в аранжуванні.	2	
Разом		48	12

Самостійна робота

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
	Самост. робота	Самост. робота
Розділ 1. Перекладення хорових творів для різних складів хору та створення хорових партитур		
Тема 1.1. Теоретичні основи хорового аранжування. 1.1.1.Предмет хорового аранжування. 1.1.2.Роль гармонійного та мелодійного слуху в опануванні хорового аранжування. 1.1.3.Підбір та гармонізація мелодії на слух. 1.1.4.Поняття хорової фактури. 1.1.5.Строгі перекладення. 1.1.6.Умови зміни хорової фактури. 1.1.7.Застосування схем переносу голосів в аранжуванні.	16	28
Тема 1.2. Вільні перекладення. 1.2.1.Вимоги до зручного голосоведіння. 1.2.2.Правила спрощення та ускладнення вертикалі. 1.2.3.Створення двоголосних партитур. 1.2.4.Аранжування для триголосного хору.	14	20
Тема 1.3. Аранжування творів для хору з солістом. 1.3.1.Принцип поступового розкриття палітри музично-виразних засобів. 1.3.2.Співвідношення теситурних умов соліста і хору. 1.3.3.Контрастність тематичного матеріалу 1.3.4.Застосування засобів варіаційного розвитку музичного матеріалу.	18	26
Тема 1.4. Обробки народної пісні для хору а капелла. 1.4.1.Види народного багатоголосся. 1.4.2. Використання музично-виразних засобів українськими композиторами-класиками в обробках народних пісень. 1.4.3.Правила заповнення довгих тривалостей та пауз. 1.4.4.Вимоги до гармонізації народних	20	24

пісень. 1.4.5. Використання куплетно-варіаційної форми в обробках українських народних пісень.		
Тема 1.5. Перекладення інструментальних творів для хору. 1.5.1. Прийоми трансформації інструментальної фактури. 1.5.2. Передача мелодії з голосу в голос.	16	20
Тема 1.6. Ознайомлення з комп'ютерними нотними програмами. 1.6.1. Нотний редактор «Sibelius» 1.6.2. Використання нотних програм в аранжуванні.	14	18
Всього годин	100	136

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бенч О.Г., Шокало О.Г. Український хоровий спів. Київ: Український світ, 2002. 440 с.
2. Вахняк Є. Хорове аранжування. Київ, «Музична Україна», 1977. 86 с.
3. Горохов П., Загрецький Д. Хорове аранжування. Київ, «Музична Україна», 1982. 128 с.
4. Дондик О. Особливості сучасних хорових аранжувань класичних творів на прикладі репертуару хору «Хрещатик». // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. // зб. Наукових праць Харк. держ. ун-т мистец. ім. І. П. Котляревського. Харків, Вип. 48, 2018 С. 70-82
5. Заболотний І. Основи хорознавства. Суми, «Мрія-1», 2006. 186 с.
6. Іваницький А. Українська народна музична творчість. Київ, „Музична Україна”, 1990. 334 с.
7. Карпенко Н. Педагогічні умови формування навичок підбору на слух у майбутніх учителів музики. Суми, «Мрія-1», 2006. 179 с.
8. Коломоєць О. М. Хорознавство. Київ: Либідь, 2001. 167 с.
9. Лисенко М. Про народну пісню і народність в музиці. Київ, „Мистецтво”, 1955. 66 с.
10. Пісні Слобідської України. Збирацька робота, нотація О. Стеблянка. Упорядкування Л. Новикової. Харків, «Майдан», 1998. 15 с.
11. Смирнова Т.А. Хорознавство. Харків: СДПУ, 2000. 180 с.
12. Толмачов Р. Хорове аранжування та вільна обробка. Вінниця: Нова книга, 2011. 168 с.
13. Юцевич Ю.Є. Музика: Словник-довідник. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2003. 689 с.

14. Яценко Л. Українське народне багатоголосся. Видавництво Академії наук Української РСР, Київ, 1962. 236 с.

Додаткові:

1. Зуєва Л., Зуєв П. Хрестоматія з акомпаніаторської практики. Аранжування та виконавська редакція вокально-хорових творів сучасних українських композиторів для баяна, акордеона. Вип. 1.: Суми, 2006. 160 с.
2. Карпенко Є.В. Диригентсько-хорова підготовка вчителя музики. Суми: ВВП „Мрія – 1” ЛТД, 2001. 109 с.
3. Лашенко А.П. Хоровая культура. Київ: Либідь, 1989. 134 с.
4. Мархлевський А.Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ: Музична Україна, 1986. 96 с.
5. Михайличенко О.В. Нариси з історії музично-естетичного виховання молоді в Україні. Київ: КДЛУ, 1999. 224 с.
6. Огороднов Д.Е. Музыкально-певческое воспитание детей. Київ: Музична Україна, 1981. 166 с.
7. Питання диригентської майстерності: Збірка статей Упор. М.М. Канерштейн. Київ: Музична Україна, 1980. 184 с.
8. Стахевич О.Г. Основи вокальної педагогіки. Суми, 2002. 91 с.

Інтернет джерела

1. Карпенко Є.В. Співає жіночий хор. Хрестоматія з хорового класу для студентів факультетів мистецтв педагогічних навчальних закладів. Хори без супроводу. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 129 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vP7fWuJgoI-9ZNZtdHnv1XznI-uxs7x1/view?usp=sharing>
2. Карпенко Є.В., Карпенко Н.В. Хорове аранжування. Навчально-методичний посібник для студентів факультетів мистецтв педагогічних навчальних закладів. Суми : ВВП «Мрія ТОВ», 2007. 220 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1e5t-1wM2aDy9pnS8c8qPIO82XfO4vfVV/view?usp=sharing>
3. Ноти хорових творів Миколи Леонтовича. [Електронний ресурс]. URL: http://ukrnotes.in.ua/leontovych_noty_horovi.php
4. Короткий вокально-хоровий термінологічний словник: для студентів денної та заочної форми навчання напряму підготовки 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» та 025 «Музичне мистецтво» / укладач Е.К. Куцин. Мукачєво: МДУ, 2017. 74 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vLkPwF2l-13wlGHtVvi20CQXW8Knriq/view?usp=sharing>
5. Співає народний камерний хор «Ювента» Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Навчально-методичний посібник. Харків, 2017. 145с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vsCLYAN3oz45Z-tBqUnAuMhzWyOiktup/view?usp=sharing>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Успішне викладання курсу потребує спеціально обладнаної аудиторії, музичного інструменту фортепіано, нотного паперу, олівців, комп'ютера.